

Waarom een gemeentebreed ondernemersfonds van waarde kan zijn voor de culturele sector in Meierijstad

De culturele sector is een onmisbare pijler onder de leefbaarheid, identiteit en aantrekkingskracht van Meierijstad. Theaters als De Blauwe Kei in Veghel en Spectrum in Schijndel, cultureel centrum Mariëndael in Sint-Oedenrode, bibliotheken, bioscopen, poppodia, muziek- en toneelverenigingen en festivals zorgen dagelijks voor ontmoeting, inspiratie, talentontwikkeling en maatschappelijke verbinding.

Deze sector beschikt over een sterke eigen organisatiekracht en werkt deels binnen gemeentelijke subsidie-kaders. Tegelijkertijd staat cultuur – net als andere sectoren – voor grote veranderingen. Een gemeentebreed ondernemersfonds kan juist aanvullend zijn: niet ter vervanging van subsidies, maar als flexibel investeringsinstrument voor gezamenlijke en toekomstgerichte opgaven.

Eén fonds voor gezamenlijke vooruitgang

Het fonds werkt vanuit het principe “*What’s in it for us?*” in plaats van “*What’s in it for me?*”. Dat betekent: collectieve investeringen die héél Meierijstad sterker maken, zoals:

- versterking van het vestigingsklimaat
- behoud van bedrijven, voorzieningen en werkgelegenheid
- ondersteuning van een bloeiend verenigingsleven
- samenwerking tussen sectoren en met het onderwijs
- bijdragen van alle niet-woningen

Oplossingen voor de uitdagingen die bij ondernemers spelen liggen niet alleen binnen de sector, maar juist in de breedte, door samenwerking met andere sectoren kunnen oplossingen worden gevonden en nieuwe kansen worden verzilverd.

Een gemeentebreed fonds maakt het mogelijk:

- om projecten te financieren die anders niet van de grond komen
- om tijd vrij te maken voor samenwerking (coördinatie, organisatie, vrijwilligersondersteuning)
- om te investeren in collectiviteit en leefbaarheid binnen kernen, wijken en buitengebieden.

Van programmeren naar toekomstbestendig organiseren

Culturele instellingen zijn sterk in programmering en uitvoering. Minder vanzelfsprekend is het organiseren van sectorbrede investeringen in thema’s die buiten de reguliere subsidie- en projectstructuren vallen, zoals:

- innovatie en digitalisering
- publieksonderzoek en data-analyse
- gezamenlijke marketing en publieksonwikkeling
- verduurzaming van gebouwen en bedrijfsvoering
- nieuwe samenwerkingen buiten het culturele domein

Een gemeentebreed ondernemersfonds biedt ruimte om deze collectieve en meerjarige investeringen wél mogelijk te maken, zonder dat dit ten koste gaat van artistieke vrijheid of bestaande subsidiestromen.

Voorbeelden elders in het land: culturele instellingen gebruiken ondernemersfondsen om gezamenlijk te investeren in publieksdata, digitale ticketing-systemen, gezamenlijke marketingcampagnes en innovatieve presentatievormen.

Aanvulling op subsidies: flexibiliteit en innovatiekracht

Subsidies zijn vaak doelgericht en projectgebonden. Dat is waardevol, maar beperkt de ruimte voor experimenten, samenwerking en ontwikkelingen voor de lange termijn. Een ondernemersfonds:

- biedt vrij inzetbare middelen voor sectorbrede ambities
- maakt het mogelijk om te investeren in ontwikkelingen die nog niet subsidie-rijp zijn
- ondersteunt pilots, innovaties en samenwerking zonder langdurige aanvraagprocedures
- vergroot de wendbaarheid van de sector

Voor culturele instellingen betekent dit: meer ruimte om vooruit te kijken, naast het uitvoeren van de bestaande programmering.

Inspelen op veranderingen in publiek en technologie

De culturele sector verandert snel:

- publiek vergrijsd of wordt juist jonger en digitaler
- verwachtingen rond beleving, interactie en toegankelijkheid nemen toe
- data & AI bieden nieuwe mogelijkheden voor publieksopbouw
- hybride vormen (live + digitaal) worden steeds belangrijker

Met een gemeentebreed ondernemersfonds kunnen culturele instellingen gezamenlijk investeren in:

- publieks- en bezoekersdata (wie komt, wanneer, waarom niet)
- AI-toepassingen voor marketing, programmering en publiekssegmentatie
- digitale ontsluiting van cultuur (streaming, educatie, archieven)
- innovatie in presentatie en beleving.

Voorbeeld uit andere gemeenten: gezamenlijke cultuur-dashboards waarmee theaters en podia hun programmering en marketing beter afstemmen op publieksstromen en evenementen.

Cultuur als verbindende kracht met andere sectoren

Cultuur staat midden in de samenleving en biedt grote kansen voor samenwerking met:

- Onderwijs: talentontwikkeling, stages, educatieve programma's, coproducties
- Zorg en welzijn: cultuur als dagbesteding, mentale gezondheid, ontmoeting
- Sport: gezamenlijke evenementen, festivals, publieksactiviteiten
- Ondernemers en bedrijventerreinen: cultuur als vestigingsklimaatfactor
- Centra en horeca: programmering die bezoekersstromen versterkt

Een gemeentebreed ondernemersfonds maakt deze samenwerkingen structureel mogelijk, omdat ook andere sectoren bijdragen en mede-eigenaar worden van de initiatieven.

Voorbeeld: culturele festivals die samen met horeca, sportverenigingen en onderwijs worden ontwikkeld, met gedeelde financiering en bredere impact.

Meerjarige samenwerking en schaalvoordeel binnen Meierijstad

De culturele sector in Meierijstad is rijk en divers, maar ook verspreid over meerdere kernen. Een ondernemersfonds kan bijdragen aan:

- gezamenlijke programmering en afstemming tussen locaties
- gedeelde marketing en publieksonwikkeling
- kennisdeling tussen professionele instellingen en verenigingen
- efficiënter gebruik van middelen, techniek en expertise
- een sterker cultureel profiel voor Meierijstad als geheel

Door samen te investeren ontstaat meer samenhang, zichtbaarheid en slagkracht, zonder dat individuele instellingen hun eigen identiteit verliezen.

Cultuur als onderdeel van brede welvaart en vestigingsklimaat

Cultuur draagt bij aan:

- leefbaarheid en sociale cohesie
- aantrekkelijkheid voor inwoners, bezoekers en bedrijven
- talentbinding en onderwijs
- gezondheid en welzijn
- trots en identiteit van de gemeente

Een gemeentebreed ondernemersfonds versterkt deze rol, omdat het cultuur positioneert als actieve partner in brede maatschappelijke en economische ontwikkelingen, in plaats van als los domein.

Organisatie en zeggenschap

De middelen worden door de gemeente overgemaakt naar een onafhankelijke stichting of vereniging, bijvoorbeeld de (nog op te richten) Stichting Ondernemersfonds Meierijstad. Die stichting:

- heeft een bestuur dat representatief is voor de lokale ondernemers en instellingen
- werkt met gebiedsgerichte trekkingsrechten (bijvoorbeeld bedrijventerreinen, kernen en buitengebied. Alle andere indelingen zijn mogelijk en worden bepaald door de partijen zelf)
- legt jaarlijks verantwoording af over de inkomsten en uitgaven aan de deelnemers en aan de gemeente.

Per trekkingsgebied wordt besloten over de voor dat trekkingsgebied beschikbare middelen. De organisaties die bijdragen beslissen dus zelf over de inzet van de middelen. Een ondernemersfonds wordt gebouwd op bestaande collectieven die de regie nemen in hun trekkingsgebied. Het bestuur van de Stichting doet de feitelijke betalingen. De gemeenteraad stelt alleen de OZB-verordening en de samenwerkingsovereenkomst vast.

Zie voor meer informatie: www.ondernemersfondsmeyerijstad.nl

Voorbeelden van concrete, vernieuwende initiatieven die met (of dankzij) een gemeentebreed ondernemersfonds zijn opgezet

Cultuur & data: gezamenlijk publieks- en marketingplatform

- Wat: Culturele instellingen (theaters, poppodia, bioscopen, festivals) hebben samen geïnvesteerd in:
 - gedeelde publieksdata (herkomst, leeftijd, bezoekfrequentie)
 - gezamenlijke marketingtools
 - datagedreven programmering
 - AI-ondersteunde publiekssegmentatie
- Samenwerking tussen:
 - theaters en podia
 - bioscopen
 - festivals
 - centrummanagement en horeca
- Waarom een ondernemersfonds nodig was:
 - Data-infrastructuur en analyse vragen meerjarige financiering
 - Individuele instellingen konden dit niet alleen dragen
- Meerwaarde:
 - Betere zaalbezetting
 - Grotere publieksdiversiteit
 - Slimmere programmering rond piek- en dalmomenten.

Cultuur × winkelcentra × horeca: avond- en weekendstad

- Wat: Structurele programmering waarin cultuur wordt ingezet om:
 - bezoekers langer in het centrum te houden
 - koopavonden en weekends te versterken
 - horeca-omzet te vergroten
- Voorbeelden:
 - theater + diner-arrangementen
 - cultuuravonden gekoppeld aan winkelacties
 - festivals verspreid over centrum en pleinen
- Samenwerking tussen:
 - culturele instellingen
 - retail
 - horeca
 - centrummanagement
- Waarom een ondernemersfonds nodig was:
 - Organisatie en marketing zijn niet projectmatig, maar structureel
 - Het fonds bood continuïteit en gezamenlijke regie
- Meerwaarde:
 - Hogere bezoekersaantallen
 - Meer bestedingen per bezoeker
 - Sterker centrumprofiel

Cultuur × bedrijventerreinen: cultuur als vestigingsklimaat

- Wat: Culturele instellingen werkten samen met bedrijven op bedrijventerreinen aan:
 - bedrijfsevenementen in theaters
 - cultuurabbonementen voor medewerkers
 - programmering rondom innovatie en technologie
 - sponsorschappen gekoppeld aan talentontwikkeling
- Samenwerking tussen:
 - theaters en poppodia
 - hightech- en maakbedrijven
 - ondernemersverenigingen
- Waarom een ondernemersfonds nodig was:
 - Bedrijven en cultuur zitten normaal in gescheiden werelden
 - Het fonds financierde proceskracht en matchmaking
- Meerwaarde:
 - Extra inkomsten voor cultuur
 - Sterkere binding werknemers aan de regio
 - Cultuur als economische vestigingsfactor

Cultuur × buitengebied × toerisme

- Wat: Culturele organisaties ontwikkelden samen met toerisme en agrariërs:
 - locatietheater in het landschap
 - erfgoed- en verhalenroutes
 - festivals op boerderijen en buitenlocaties
 - culturele arrangementen met verblijfsrecreatie
- Samenwerking tussen:
 - theaters en festivals
 - agrarische ondernemers
 - toeristisch-recreatieve sector
 - horeca.
- Waarom een ondernemersfonds nodig was
 - Locatie- en landschapsprojecten zijn kostbaar
 - Culturele én toeristische belangen worden bediend
- Meerwaarde:
 - Nieuwe publieksgroepen
 - Seizoensverlenging
 - Extra inkomsten voor buitengebied

Cultuur × zorg: cultuur als maatschappelijke voorziening

- Wat: Culturele instellingen ontwikkelden programma's met zorginstellingen:
 - cultuur als dagbesteding
 - dementievriendelijke voorstellingen
 - cultuur voor mentale gezondheid
 - participatie- en ontmoetingsprojecten
- Samenwerking tussen:
 - theaters en podia
 - zorg- en welzijnsorganisaties

- gemeenten
- Waarom een ondernemersfonds nodig was:
 - Zorginstellingen hebben beperkt budget
 - Maatschappelijke waarde groot, directe opbrengst beperkt
- Meerwaarde:
 - Extra publieksmomenten buiten piekuren
 - Breder maatschappelijk draagvlak
 - Sterker sociaal profiel van cultuurinstellingen

Cultuur × sport: evenementen en cross-over publiek

- Wat:
 - culturele programmering rondom sportevenementen
 - gezamenlijke festivals
 - sport & cultuur-weken
 - sportverenigingen als podiumlocatie
- Samenwerking tussen:
 - Sportverenigingen
 - culturele instellingen
 - horeca
- Waarom een ondernemersfonds nodig was:
 - Coördinatie over sectoren heen
 - Continuïteit over meerdere jaren
- Meerwaarde:
 - Nieuwe doelgroepen voor cultuur
 - Hogere bezoekersstromen
 - Meer betrokkenheid van verenigingen

Energietransitie & verduurzaming van cultuurgebouwen

- Wat:
 - gezamenlijke energiescans
 - collectieve inkoop
 - pilots met opslag en netontlasting
 - kennisdeling tussen instellingen
- Samenwerking tussen:
 - Theaters
 - Bioscopen
 - Poppodia
 - energie-coöperaties
- Waarom een ondernemersfonds nodig was:
 - Investerings zijn groot en langjarig
 - Individueel lastig te dragen
- Meerwaarde:
 - Lagere energiekosten
 - Toekomstbestendige gebouwen
 - Duurzaam imago

Een gemeentebreed ondernemersfonds maakt voor de culturele sector mogelijk:

- meerjarige investeringen (data, gebouwen, samenwerking)
- innovatie (AI, publieksonwikkeling, hybride cultuur)
- sector-overstijgende samenwerking
- nieuwe verdienmodellen
- versterking van maatschappelijke én economische waarde
- meer regie, minder versnippering